

Sønderballe Tidende

2. årgang nummer 1 den 9. januar 2009

***”Vise mænd fra Østerland
drog i verden ud på stand
for den konge at oplede,
for den konge at tilbede,
som var født i samme stund.”***

Sådan hedder det i Grundtvigs Hellig Tre Kongers-salme ”Dejlig er den himmel blå”. Højtiden ”Hellig Tre Konger”, den 6. januar, markerer, at de tre vise mænd - som den kristne tradition i 700-årene gjorde til konger og kaldte Caspar, Melchior og Balthazar - endelig fandt frem til Jesusbarnet, som de gav ”guld, røgelse og myrra skær”, som det hedder i julesalmen ”Et barn er født i Betlehem”, og som man kan læse om i [Matthæusevangeliet 2,1-12](#):

Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham.« Da kong Herodes hørte det, blev han forfærdet, og hele Jerusalem med ham. Og han sammenkaldte alle ypperstepræsterne og folkets skriftkloge og spurgte dem, hvor Kristus skulle fødes. De svarede ham: »I Betlehem i Judæa. For således er der skrevet ved profeten:

*Du, Betlehem i Judas land,
du er på ingen måde den mindste blandt Judas fyrster.
Fra dig skal der udgå en hersker,
som skal vogte mit folk, Israel.«*

Så tilkaldte Herodes i al hemmelighed de vise mænd og forhørte dem indgående om, hvornår stjernen havde vist sig. Og han sendte dem til Betlehem og sagde: »Gå hen og spørg jer nøje for om barnet; og når I har fundet det, så giv mig besked, for at også jeg kan komme og tilbede det.« Da de havde hørt på kongen, tog de af sted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Da de så stjernen, var deres glæde meget stor. Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra. Men i drømme fik de en åbenbaring om ikke at tage tilbage til Herodes, og de vendte hjem til deres land ad en anden vej.

Hellig Tre Kongers lys

De fleste er på arbejde og i gang med øvrige daglige gøremål efter juleferien, og udsalget er også i fuld gang. Tidligere tiders ro og hvile helt frem til 6. januar kan nutiden ikke vente på. Ikke desto mindre slutter julen egentlig først med Hellig Tre Konger.

Enkelte beholder derfor også juletræet og tænder det en sidste gang denne aften. Andre er derimod igen begyndt at tænde ét af de specielle Hellig Tre Kongers lys - nu dog uden krudt. Et Hellig Tre Kongers lys er et specielt hvidt tre-armet lys, der i gamle dage var forsynet med en smule krudt, der sagde bang, når lyset næsten var brændt ud. Når det lille knald lød, vidste alle at nu var julen officielt forbi.

Konger eller astrologer

Om de de tre vise mænd så virkelig også var konger, vides ikke. Bibelens beskrivelse af dem tyder på, at de var astronomer af en slags. Desuden er det en senere tildigtning, når det nogle gange siges, at én af kongerne var sort etioper, én gul asiat og én hvid europæer. Kongerne kom på denne måde til at symbolisere hele menneskeheden, da man i det første årtusinde mente, at verden bestod

af tre kontinenter: nemlig Europa, Asien og Afrika. Så sent som i 1100-årene vandt den forestilling indpas, at én af kongerne var en yngling, én en voksen mand og den sidste en gammel mand. Således kom de tre konger også til at symbolisere de tre livsaldre.

Det eneste, Bibelen siger om de tre vise mænd, er, at de kom fra Østerland, dvs. var ikke-jøder, og måske vidste de en del om stjerner. Dengang troede mange nemlig, at når en ny stjerne opstod på himlen, var det et tegn på, at en stor konge var født. De, der først opdagede den slags, var selvfølgelig de stjernekyndige. Og som alle andre fans af en superstjerne brød også de straks op og rejste langt for at hylde den nye "star".

Senere legender fortalte, at de efter at være vendt hjem, abdicerede og gav deres ejendele til de fattige, for i stedet at vandre ud og sprede evangeliet. Hele 40 år efter, at kongerne havde fundet Jesus, blev de angiveligt døbt af apostlen St. Thomas i Indien, og derefter ordineret som præster. En middelalderlig helgenkalender fra Köln oplyser desuden, at de alle døde kort efter jul i Armenien, år 54. Alle blev begravede ved Jerusalems mure.

Kongerne i Milano

Da den romerske kejser Konstantin den Førstes mor, Helena var på pilgrimsrejse til Det hellige Land omkring 325, mente hun at have fundet resterne af de tre konger, og sørgede for, at de blev sendt til Konstantinopel, og placeret i St. Sophia-katedralen. Senere blev relikvierne foræret til Milano og en særlig basilika blev bygget til den sarkofag, som indeholdt knoglerne. Da man forsøgte at få sarkofagen ind i byen sank vognen, som den blev transporteret på, og dette blev taget som et tegn på, at der måtte bygges en kirke til relikvierne på netop dette sted.

De Hellige Tre Konger på en mosaik fra 500-årene i basilikaen Sant' Apollinare Nuovo i Ravenna i Italien.

Et gyldent skrin i Köln

Da den tysk-romerske kejser Frederik Barbarossa i 1164 erobrede Milano, blev relikvierne af de tre konger sendt til Köln - angiveligt med tre forskellige skibe. Biskop Rainald von Dassel fik dermed en betydelig attraktion til den kirke, som blev den nuværende Kölnerdom, og som efter kort tid blev en af Europas førende valfartssteder. Der blev fremstillet et fornemt gyldent skrin til kongernes ben. Førende guldsmedeværksteder arbejdede på skrinet fra ca. 1180 til 1220, og den dag i dag hviler en del af kongernes ben her. Når det ikke er alle, skyldes dette, at en del af relikvierne atter er overført til Milano.

Epifanifesten

Hellig Tre Konger-højtiden er derudover en aflægger af den såkaldte "epifanifest", som på nær påske og pinse er kristendommens ældste fest. I kirkens tidligste tid blev epifanifesten holdt i begyndelsen af januar til minde om Jesu fødsel og dåb. Det var en 24 timer lang fest, hvor fødslen blev mindet om natten og dåben om dagen. Det var først ved et kirkemøde i 366, man besluttede at holde en separat fødselsfest d. 25. december. - Tidligere kaldte man i øvrigt Hellig Tre Konger for "trettededagsjul". Det gør svenskerne stadigvæk; i Sverige hedder højtiden "trettondedagsjul", og dér fejres den i øvrigt også mere end her til lands.

*****

Med håbet om en vel overstået jul for alle ønsker Sønderballe Tidende alle et godt, lykkeligt og helsebringende nyt år 2009!

Per Høyer Hansen